

HISTORIOITSIJAT

J. TUOMAS HARVIAINEN

OTAVAN OPISTO

J. Tuomas Harviainen

Historioitsijat

opetusroolipeli 4-12 pelaajalle

Copyright (c) J. Tuomas Harviainen, 2014

Taitto Jere Lauha & Samuli Turunen, Otavan Opisto

SISÄLLYS

Johdanto	7
Tavoite	8
Hahmot	8
Esimerkkitapaus: Kuviteltu "Niinistön diktatuuri", 2007-2018.	10
Esimerkkejä vastaavista ilmiöistä	11
Purku	11
Heikki/Heini - henkilölähtöinen, sulkeva	12
Henna/Henrik - henkilölähtöinen, sisällyttävä	12
Matti/Maija - makrotasoinen, sulkeva	12
Marika/Markku - makrotasoinen, sisällyttävä	12
Mikko/Minna - mikrotasoinen, sulkeva	13
Milla/Mikael - mikrotasoinen, sisällyttävä	13
Tatu/Taru - talouslähtöinen, sulkeva	13
Taisto/Taina - talouslähtöinen, sisällyttävä	13
Kuutti/Kaisa - kulttuurilähtöinen, sulkeva	14
Kullervo/Kaarina - kulttuurilähtöinen, sisällyttävä	14
Eero/Eeva - ekologiahistorioitsija, sulkeva	14
Lotta/Lauri - lojalisti, sulkeva	15
Louhi/Lassi - lojalisti, sisällyttävä	15

Johdanto

Historioitsijat on opetusroolipeli, jossa kukin osallistujista eläytyy useiden vuosisatojen kuluttua tätä päivää tarkkailevan historioitsijan rooliin. Tiedot nykyhetkestämme ovat vuosien kuluessa osittain tuhoutuneet – ehkä jonkun kytkettyä vahingossa verkkoaineistoja pois päältä, ehkä poliittisen johdon haluttua siivota historiaa ideologisista syistä - mutta nyt ovat tutkijat päässeet takaisin aiheen pariin. Kaikesta on jäljellä vain palasia, joiden pohjalta tutkijat muodostavat johtopäätöksiään. Samaa on tapahtunut kautta vuosisatojen, esimerkiksi arkeologeilla oli pitkään tapana väittää “uskonnollisiksi” kaikkia sellaisia esineitä, joille ei voitu päätellä muuta käyttötarkoitusta. Ja siihen asti kunnes havaittiin, että antiikin ajan patsaat ovatkin olleet kirkasvärisiä, kuviteltiin niiden edustaneen puhtaan estetiikan ihannetta pelkistettyine sävyineen.

Jokainen osallistuja pelaa yhtä historioitsijaa, keskustelussa erilaisten tulkintojen välillä. Yleinen ilmapiiri on kannustava, niin että muut esittävät täydentäviä kysymyksiä, eivät suoraa kritiikkiä (paitsi jos erikseen niin sovitaan, esim. pelattaessa peliä historian tutkimuksen oikeiden ammattilaisten kesken). Pelin ideana on, että kullakin historioitsijoista on yksi teoria siitä, miten asiat olivat ainakin jossakin päin maailmaa 2010-luvulla. Tämän teorian tulee olla ainakin osittain väärä. Virheellistä oletusta tulee sitten puolustaa oikeilla faktoilla – koko historia ei ole tuhoutunut. Pelin tapahtuma-ajankohtana kaikki nykyinen on jo historiaa, joten väite voi liittyä mihin tahansa elämäntilanteeseen, pöytätaivoista deittailukulttuuriin, politiikasta jonkin musiikkilajin supersuosioon.

Esimerkkejä aiheista:

- Suomi oli 2010-luvulla diktatuuri
- Avioerojen juhliminen oli hyvin suosittua 2000-luvun alkupuoliskolla
- 2000-luvun alkupuolella aloitettiin siirtyminen täysin ydinvoiman varaan
- Suomi oli aktiivisesti sodassa Afganistanin kanssa
- Suomalaiset luopuivat veitsen käytöstä ruokailuvälineenä 2010-luvun alussa
- Vuoden 1918 sisällissotaa ei koskaan tapahtunut
- Matti Nykänen oli merkittävin henkilö koko 2000-luvun alun ajan Suomessa

Kutakin edellä mainituista hypoteeseista on mahdollista puolustaa varsin eheästi, hyödyntämällä erittäin yksipuolista lähteiden valintaa. Lähteensä saa valita täysin vapaasti, olivat ne peräisin sitten 4Chanista, Seiskasta, Yleltä, keskustelufoorumeilta, mainoksista, jne. Niiden on kuitenkin oltava jonkun muun kuin pelaajan itsensä kirjoittamia, koska puolustuksen ideana on tahallaan tulkita väärin jo olemassa olevia lähteitä, mutta niin uskottavasti kuin pystyy. Parhaan puolustuksen idealleen toteuttanut pelaaja voittaa.

Tavoite

Pelin tarkoituksena on yhtä aikaa sekä opastaa osallistujia argumentaatioon ja yhteiskuntatuntemukseen että kehittää heidän medialukutaitoaan. Osallistamalla pelaajat yksipuoliseen ja manipuloiwaan argumentaatioon, peli opettaa heille lähdekritiikkiä sekä valikoijan että vastaanottajan suunnalta. Historioitsijoiden ydinajatuksena on vääristellä olemassa olevia tosiseikkoja valikoivalla esitystavalla, niin että niistä syntyy jotakin aivan muuta kuin pelaajien arkikokemus. Kritiikki täytyy kuitenkin aina esittää rakentavasti - muistakaa, että iso osa historiallisista todisteista on kadoksissa. Emme lopulta tiedä, kuinka moni veikkauksemme antiikin ajan Roomasta todella pätee, joten kuinka voimme olettaa, että tulevana vuosisatoina pienestä Suomesta tiedetään yhtään sen enempää? Populismi politiikan joka alueella, puolueesta riippumatta, vääristelee päivittäin yleisiä mielikuvia asioista. Tämän pelin myötä pelaajat toivottavasti oppivat, kuinka helppoa on käyttää esittelijän valtaa väärin, ja ryhtyvät tarkastelemaan tarkemmin sitä, mitä media heille tarjoaa.

Kullakin pelaajista on hahmo, jonka kautta hänen on helpompaa hahmottaa argumentaatiota. Joku historioitsijoista on ylimielinen ja keskittyy laajoihin prosesseihin, toinen rakentaa suuria kehityslinjoja pienistä yksityiskohdista, kolmas on henkilölähtöinen. Tätä kautta pelaajat paitsi motivoituvat lisää peliin, myös siinä sivussa oppivat historiantutkimuksen päälinjoja. Peliä voidaan käyttää sekä lyhyenä argumentaatioharjoituksena oppitunnilla että pitempikänteisenä verkkoprojektina, jossa pelaajat esim. lukukauden aikana perustelevat väitteitään verkkofoorumilla. Sitä voidaan pelauttaa useassa ryhmässä rinnakkain. Jotta pelaajilla on riittävät mahdollisuudet etsiä lähteensä, verkkopeelaamiseen on syytä varata tarpeeksi aikaa. Jos taas halutaan pitää peli oppitunnin mittaisena, voidaan pelaajat hahmojen käytön sijaan jakaa esim. kahteen ryhmään joilla kummallakin on yksi teoria, tai sitten opettaja voi tuoda paikalle nipun vanhoja lehtiä, tai päästää oppilaat nettiin, ja siten tarjota riittävän määrän aineistoa ja inspiraatiota.

Hahmot

Kukin pelaaja valitsee hahmoista yhden. "Sisällyttävä" tarkoittaa tutkijaa, joka ottaa myös muiden linjojen argumentteja huomioon (esim. "Kyseessä oli erityisesti Tarja Halosen aikaansaama muutos, mutta myönnän toki, että hän ei olisi voinut toimia niin, jos olosuhteet hänen vahvaan valtaanousuunsa eivät olisi olleet olemassa..."). "Sulkeva" on puolestaan linja, jossa koko ilmiö pyritään selittämään historioitsijan suosikkiteorialla, jos vain mahdollista ("Kyseessä oli puhtaasti talouslamman aiheuttama tilanne..."). Linjausten tarkoituksena on toimia inspiraationa keskustelulle, ei rajoittaa osallistujien ilmaisua. Niitä voi hyödyntää myös kysymyksissä, joita esittää muille historioitsijoille ("Mutta oletko huomionnut taloustilanteen vaikutuksen tähän?"). Kuvaukset perustuvat helppoon ymmärrettävyyteen, eikä kaikki hahmoihin liittyvä käsitteistö ole samaa kuin historiantutkimusten varsin vakiintuneissa koulukunnissa.

Heikki/Heini	- henkilölähtöinen, sulkeva	_____
Henna/Henrik	- henkilölähtöinen, sisällyttävä	_____
Matti/Maija	- makrotasoinen, sulkeva	_____
Marika/Markku	- makrotasoinen, sisällyttävä	_____
Mikko/Minna	- mikrotasoinen, sulkeva	_____
Milla/Mikael	- mikrotasoinen, sisällyttävä	_____
Tatu/Taru	- talouslähtöinen, sulkeva	_____
Taisto/Taina	- talouslähtöinen, sisällyttävä	_____
Kuutti/Kaisa	- kulttuurilähtöinen, sulkeva	_____
Kullervo/Kaarina	- kulttuurilähtöinen, sisällyttävä	_____
Eero/Eeva	- ekologiahistorioitsija, sulkeva	_____
Erkki/Elina	- ekologiahistorioitsija, sisällyttävä	_____
Lotta/Lauri	- lojalisti, sulkeva	_____
Louhi/Lassi	- lojalisti, sisällyttävä	_____

Jos pelaajia on alle 12, poimitaan ensin sulkevia hahmoja listan alusta lähtien, ja vasta niiden jälkeen samassa järjestyksessä sisällyttäviä.

Esimerkkitapaus: Kuviteltu "Niinistön diktatuuri", 2007-2018.

Versio: Foorumikeskustelu.

Heikki: "Niin, on selvää että 2010-lukua Suomessa leimasi ns. Niinistön diktatuuri, jossa Sauli Niinistö ensin eduskunnan puhemiehenä ja sitten presidenttinä hallitsi Suomea diktaattorina."

Elina: "Mutta Suomihan oli silloin demokratia!"

Heikki: "Siltä tosiaan jälkikäteen näyttää. Mutta jos katsomme tarkemmin prosesseja, on selvää, että Niinistö järjesti itselleen varmat presidentinvaalit. Edeltäjänä presidenttinä oli Tarja Halonen, joka lupasi paljon, mutta teki varsin vähän. Eli paikka oli auki tuoreeltaan avioituneelle - vieläpä arvostetun ja pienyrittämistä tukeneen taiteilijan kanssa avioituneelle - puolivallattomalle toiminnan miehelle. Vastaehdokkaaksi valittiin Pekka Haavisto - erittäin pätevä ehdokas, mutta sellainen, joka ei voinut tulla valituksi."

Elina: "En ymmärrä. Miten niin valittiin? Kyllä mä tiedän, että Haaviston parisuhde tuotti konservatiiveille haasteita, mutta silti."

Heikki: "Elina, unohdat yhden pikkuseikan, eli sen, että Sauli Niinistön veljenpoika, Ville, oli tuossa vaiheessa jo Vihreiden puheenjohtaja. Eli siellä päätettiin, kuka olisi paras ehdokas. Diktaattorit aina miehittävät johdon sukulaisillaan ja luottomiehillä, katso vaikka Pohjois-Koreaa. Ja ne valitsivat jonkun, joka saisi hyvän kampanjan kasaan, mutta ei tulisi valituksi. Sillai saatiin puhetta kansallisesta eheytymisestä heti valinnan jälkeen."

Elina: "Ei Suomi ole koskaan toiminut noin!"

Heikki: "Miten niin ei? Katso vaikka Mannerheimin nousua valtaan, Elina."

Matti: "Hei, jos Suomi olisi todellakin ollut diktatuuri, siellä olisi varmasti tehty vastarintaa."

Heikki: "Unohdat Matti esimerkiksi ns. Kiekkovieraat 2013. Nälkiintynyt kansa kapinoi johtajiaan, niin kutsumaansa "eliittiä", vastaan itsenäisyyspäivänä. Ja kuten tiedätte, se oli yksi vuoden pyhimmistä päivistä suomalaisille 2000-luvulla". Eikä ne olleet vain joitakin huligaaneja, vaan nimen omaan kansan vapautusliike, joka pyri rynnäköimään juhlihan vallan kimppuun. Niin kuin Poen "Punaisen Kuoleman Naamiossa".

Kuutti: "Mut nehän oli vain jotakin mellakoijia ilman agenda, päässään ne "J for Jutila" -maskit."

Heikki: "Ei. Tutkimusteni mukaan kyseessä oli selvästi tukahdutetun kansanosan vaatimus ihmisoikeuksista. Siitä todistaa mm. ratsujoukkojen rynnäkö mielenosoittajien keskelle. Uskon, että ainoastaan Tampere-talon juhlien tunnelman suojelemisen takia useammilta uhreilta vältyttiin."

Elina: "Mut olishan Suomessa nyt ollut aktiivisia toisinajattelijaryhmiä muutenkin, jos se olisi ollut diktatuuri!"

Heikki: "Elina, et ole huomionnut sitä vaihtoehtoa, että Niinistön lähipiiri oli itse perustanut oleelliset muka-kriittiset ryhmät, jotka sitten saivat rahaa valtiolta esim. avustuksina tai puoluetukina, ja siten rampauttanut mahdollisen vastarinnan. Niinistöhän nousi presidentiksi Kokoomuksesta, jonka nuoriso-osasto alkoi tuossa vaiheessa yllättäen lausumaan täsmälleen samoja asioita kuin Perussuomalaiset. Sattumaako? En oikein usko."

[Ja niin edelleen. Menetelmäesimerkit on poimittu diktatuureista ympäri maailmaa, ja kaikkia niistä on käytetty jossakin maassa viimeisen sadan vuoden kuluessa - useita kertoja.]

Esimerkkejä vastaavista ilmiöistä

Oppikirjaesimerkki “historioitsijoiden” kuvaamasta historian vääristelystä on “Holokaustin kiistäminen”. Sen mukaan juutalaisten kansanmurhaa ei koskaan tapahtunut eikä Natseilla ollut edes sellaisia suunnitelmia. Kyseisen näkemyksen esittäminen on laitonta useissa Euroopan maissa. Muita klassisia kiistettäviä ovat mm. kuulennot ja ilmastonmuutos. Ilmiö tunnetaan “denialismina”, eli tiedeyhteisön hyväksymien tosiasioiden kiistämisenä (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Denialismi>).

Vastaavasti, on olemassa myös ns. holokaustiteollisuus ja sitä vastaavat ilmiöt. Niissä henkilö tai yhteisö väittää kokeneensa jotakin suurta, tyyppillisesti kammottavaa ja sympatioita keräävää, saadaksesen rahaa ja/tai mainetta. Esimerkki tällaisesta on Jerzy Kosińskin “Kirjava lintu”, omaelämäkerrallisena mainostettu romaani nuoren pojan selviytymisestä Natsien miehittämässä Itä-Euroopassa. Vastaavia jälkikäteen kumottuja tarinoita on. mm. pakenemisesta Stalinin ajan vankileireiltä, jne. Niitä on aktiivisesti käytetty - ja edelleen käytetään - myös poliittisiin tarkoituksiin. Myös niiden kohdalla käytetään samoja menetelmiä kuin kiistettäessä jonkin asian olemassaolo.

Lisää erinomaisia esimerkkejä saa vaikkapa lukemalla salaliittoteorioista, seuraamalla puolueisiin tai diktaattoreihin sidoksissa olevia uutistoimistoja ympäri maailmaa - tai kuuntelemalla Suomen Eduskunnan puheenvuoroja tunteita herättävistä kysymyksistä...

Purku

Pelin jälkeen on erittäin tärkeä purkaa se huolellisesti, eli pitää ns. debriefing. Jos mahdollista, osallistujat kannattaa koota keskustelemaan samaan tilaan. Tärkeitä kysymyksiä ovat:

- Mikä tuntui uskottavalta?
- Minkälaiset argumentit lisäsivät uskottavuutta?
- Tekikö mieli kritisoida, vaikka ei saanut?
- Oliko uskottavuudelle väliä sillä, minkälaisiin lähteisiin viitattiin?
- Oliko asioita, joita mielestänne ei voitu uskottavasti vääntää osaksi selityksiä?

Opettajan tehtävänä on purkuvaiheessa huolehtia siitä, että osallistujat jäävät pohtimaan sitä, miten helppoa vastaavaa on toteuttaa myös reaali maailmassa. keskustelussa voi ottaa hyvin myös esiin esim. tasa-arvokysymykset, mainonnan ja markkinoinnin etiikan, ja niin edelleen. Tämän pelin tärkeimpänä päämääränä on herättää ajatuksia, ei välittää oppisisältöjä.

Heikki/Heini - henkilölähtöinen, sulkeva

Uskot vakaasti siihen teoriaan, jonka mukaan pieni joukko ihmisistä joko tekee itse, tai saa johtamisellaan aikaiseksi, enemmistön asioista maailmassa. Sinun tulkintasi nojaa suurmiehiin ja -naisiin halki historian, kaikissa asioissa. Jos suostut hyväksymään jonkin muun syyn (esim. talouslaman) johonkin, se puolestaan johtuu mielestäsi varmastikin tiettyjen avainhenkilöiden toiminnasta. Ja niin edelleen. Historia on yksilöiden luomaa. Suomessa eri mielestäsi syötäisi vieläkin haarukoilla, jollei Katarina Jagellonica olisi tuonut niitä mukanaan vuonna 1562 ja pakottanut niin kansan kuin kirkon niiden käyttämiseen! Pieni tai suuri asia historiassa, se on erityislaatuisten ihmisten tahdon tulos.

Henna/Henrik - henkilölähtöinen, sisällyttävä

Muutoksia kaikissa asioissa, niin pienissä kuin suurissakin, tuottavat erityisesti sellaiset ihmiset, jotka osaavat haistella ajan tuulia ja reagoida oikeilla tavoilla. Siksi historia on henkilöiden historiaa. Jokainen prosessi tiivistyy ihmisiin, jotka niitä saavat aikaiseksi joko oivaltamalla, toteuttamalla, tai sekä että. On toki kaaria, jotka ovat yksilöä suurempia, mutta siksi juuri on historioitsijan osoitettava, ketkä olivat ne yksilöt, jotka tajusivat ratsastaa oikean aallon harjalla oikeaan aikaan. Yhden hetken hullu spekuloiija on toisen hetken tilanteeseen tarttuva, aikaansa edellä oleva nero. Kuulemma Applenkin koko suosio perustui lopulta siihen, että ei kysytty asiakkailta, mitä he haluavat, vaan että Steve Jobs kysyi itseltään pelin edessä, mitä hän halusi.

Matti/Maija - makrotasoinen, sulkeva

Sinulle asioiden syynä ovat poikkeuksetta suuret kehityslinjat. Ilmapiiiri "vei vääjäämättä" kohti Ensimmäistä Maailmasotaa, matalasti koulutetun väestönosan huoli johtaa moraalisen ilmapiiirin kiristymiseen, ja niin edelleen. Jos ja kun yksilöitä nousee esiin suurten tuulten puhalluksessa, se on pohjimmiltaan sattumaa - kun kommunismi oli nousemassa, jos Lenin ja Stalin olisivat sattumalta kuolleet, puhuisimme silti suhteellisen samanlaisista tapahtumista, vain eri ihmisten nimellä. Ja talous ja kulttuuri ovat sinulle vain palasia historian suurissa virroissa, eivät keskeisiä tekijöitä. Sinun huomiosi on suurissa linjoissa, eivät pikkuseikoissa eivätkä pienissä ihmisissä.

Marika/Markku - makrotasoinen, sisällyttävä

Suuret linjat toki hallitsevat ihmisiä ja tapahtumia, mutta suuri aina heijastuu myös pienessä. Sinä keskityt makrotason tapahtumiin, niihin valtaviin, väistämättömiin aaltoihin, jotka syntyvät kulttuurien, talouksien ja luonnonvoimien kohtaamisista, mutta näet silti, että yksilöt ja heidän tapansa heijastavat niitä. Esimerkiksi suurmiehet ja -naiset ovat yksilöitä, jotka ovat ilmentäneet näitä aikakausiensä väistämättömiä tuulia. Samaa voi sanoa pöytätavoista tai keskustelukulttuurista - kaikki pieni heijastaa suurta. Hahmotat kussakin historian prosessissa suuret linjat, ja sitten voit joskus poiketa myös katsomaan pienemmällä tasolla, missä nuo linjat näkyvät.

Mikko/Minna - mikrotasoinen, sulkeva

Muut katsokoot suuria kuvioita, sinä tutkit ihmisten arkitodellisuutta, tai yksittäistä aluetta halki historian. Kenties sinua kiinnostaa sokeri läpi vuosituhanten, tai internetin foorumietiketti 2000-2300 -luvulla, tai pulloveden käyttö. Käytännön asiat, kussakin hetkessä, ovat olleet ihmisten aito kokemus kustakin aiheesta. Katselet suurempia kuvioita vain, jos niillä on ollut suora vaikutus sinun kohteeseesi - tai sillä niihin. Sinua kiinnostaa usein nimen omaan ns. tavallisen ihmisen tilanne ja suhde kohteeseesi, mutta tuo tavallinen ihminen voi olla yhtä hyvin vaikkapa vanki, duunari tai ylhäisön jäsen, kohde ratkaisee. Hän kuitenkin ei ole valtion johtaja, suuri sotapäällikkö, tai jotakin vastaavaa. He ovat poikkeuksia, sinä tutkit todellista kokemusta.

Milla/Mikael - mikrotasoinen, sisällyttävä

Sinua kiinnostavat pienet, maanläheiset ja tavallisessa elämässä läsnä olleet asiat, kuten ehkä kirjojen katoaminen internetin myötä, polkupyörien yleistymisen sekä Aasiassa että Tanskassa, tai saunan merkitys suomalaisessa politiikanteossa. Koetat, jos mahdollista, etsiä muita kuin ilmeisimpiä yhteyksiä - harva maallikko tajuaa, miksi suolan merkitys romahti, kun pakastimet keksittiin, ja miten se vaikutti merenkulkuun, ja siten sodankäyntiin. Sinä katselet tällaisia ketjuja, mutta poikkeuksetta avainelementtien kautta. Historian suuret linjat nousevat aina pienemmistä asioista ja erityiset yksilöt käytännön ilmiöistä lähtien.

Tatu/Taru - talouslähtöinen, sulkeva

Raha määrittää kaiken, kautta historian. Raha, karja ja omaisuus ovat valtaa, samoin mahdollisuus vaikuttaa pankkeihin tai ostaa aseita. Oli kyseessä yksilö tai yhteisö, talous on kaiken toiminnan pohja. Se myös selittää muut asiat: valtiot sotivat saadakseen taloudellisia etuja kuten öljyä, tai vakauttaakseen oloja sellaisten maiden ympärillä, joissa niillä on taloudellisia intressejä. Ihmiset ovat suvaitsevaisia niin kauan kuin heillä on työtä ja siitä saatavia tuloja, mutta levottomuus toimeentulosta saa ymmärryksen toisenlaisuuteen katoamaan. Valtaa ei käytä hallitsija, vaan se, joka hoitaa valtion taloutta, tai se, jolle tarpeeksi moni on velkaa.

Taisto/Taina - talouslähtöinen, sisällyttävä

Historian voimakkain voima on aina ollut talous. Se määrittää, miten muut prosessit kehittyvät, ketkä milloinkin nousevat valtaan, mitä treffeillä tapahtuu, mitä perhe saa syödäkseen. Marx ja muut eivät suotta ole kiinnittäneet huomiota juuri talousrakenteiden vaikutukseen ihmisten elämässä ja arjessa, valtiotasosta olohuoneisiin. Historian kaaret kohoavat ja laskevat rahan ja omaisuuden mukaan, jopa silloin, kun esim. luonnonmullistus tai kulkutauti muuttaa tilannetta. Kuopistakin nousee korvauksilla ja sillä, että joku tajuaa ohjata prosesseja, käyttäen taloudellista valtaa. Sinua kiehtovat erityisesti taloudelliset rakenteet julkisivun takana, oli kyse sitten lahjuksista, talousvallan ja politiikan suhteesta tai mainonnan vaikutuksesta siihen, miten ihmiset voivat käyttää omaisuuttaan, tai mitä he suosivat.

Kuutti/Kaisa - kulttuurilähtöinen, sulkeva

Historiassa keskeistä on kulloinkin vallitseva kulttuuri-ilmapiiri. Ehkä se tiivistyy taiteeseen, tai musiikkiin, tai YouTube-klippien lyhytjänteisyyteen. Kulttuuri paitsi kuvaa käytöstä, myös muuttaa sitä. Popeda-vetoinen äijäkulttuuri on eri asia kuin Linnan juhlien eliittimeininki. Ehkä 2000-luvun kulttuurin symboli ja suurin muuttuja olikin älypuhelin, tai jokin vastaava? Sinä määrität suuret prosessit alkamaan kulttuuristen ilmiöiden muutoksilla, ja niihin ne myös päättyvät. Hyvällä anekdootilla viimeistäänkin voi osoittaa, että kulttuurin rajaukset muokkaavat koko yhteiskuntaa. Et ehkä menisi niin pitkälle että väittäisit, että jos taidekäsitys olisi 1900-luvun alussa ollut toinen, Toista Maailmansotaa ei kenties olisi tapahtunut, mutta läheltä välillä liippaa.

Kullervo/Kaarina - kulttuurilähtöinen, sisällyttävä

Kulttuuri on sinulle se pohjavire, joka määrittää niin laajojen kuin pientenkin historian ilmiöiden todellisen sävyn. Kulttuuri on paitsi taidetta ja musiikkia, myös tapoja, toiveita ja inspiraatiota. Se voi myöskin olla riitasointu muiden selkeiltä näyttävissä teorioissa: esimerkiksi Stalin rakasti porvarillista estetiikkaa, joten hänen näkemyksensä työläisten tavoitteellisesta paratiisista oli jotakin minkä moni toisena aikakautena mieltäisi hyvin keskiluokkaiseksi. Etsit mielelläsi samanlaisia poikkeamia vallitsevista historiallisista selityksistä ja malleista, ja osoitat, että kulttuuriset ilmiöt ovat tosiasiallisesti prosessien taustalla. Taide heijastaa aikaansa, ja aika taidettaan. Nopearytmisen musiikin aikakaudella myös eletään nopeammin, ja niin edelleen.

Eero/Eeva - ekologiahistorioitsija, sulkeva

Historian keskeisin asia kautta linjan on ollut ihmisen ja luonnon suhde. Se näkyy kaikessa, taloudesta ruokapöydän kautta sotiin. Talot on rakennettu kestäväksi kylmyyttä, taistelut käyty luonnonvaroista, ilmastonmuutos ja teollisuus ovat toistensa uhkina. Näet ekologisen aspektin kaikessa toiminnassa, tutkit sitä sitten kestäväyyden näkökulmasta tai vapaata toimintaa rajoittavana tekijänä. Sinulle ihminen ja kaikki hänen kulttuurinsa on toisaalta reagointia luonnon tuomaan vastukseen, toisaalta luonnon tarjoamien asioiden hyödyntämistä.

Erkki/Elina - ekologiahistorioitsija, sisällyttävä

Suuret ja pienet kehityslinjat toimivat ympäröivän maailman ehdoilla, ja tärkeimmät niistä ovat saatavilla olevien raaka-aineiden tarjonta ja olosuhteiden tuomat haasteet. Ihminen on mukautuva olento, joka elää kiinteässä luontosuhteessa, silloinkin kun sen kiistaa. Sinun tapasi hahmottaa historiaa on katsoa aina aluksi, mitkä luontosuhteen tekijät ovat milloinkin tuottaneet kehityslinjoja, ja sitten katsoa, miten kytkös on jatkunut. Hyviä esimerkkejä ovat vaikkapa ruuan säilyvyyden, juhlapyhien ja kansanterveyden suhde keskiajalla, kylmän talven ja lyhyen satokauden vaikutus ns. suomalaisen kansanluonteeseen, ja niin edelleen. Luonto ei ehkä ole aina se kaikkein näkyvin osa historian prosesseja, mutta se on niiden syy, ja selitys sille mitä tapahtui.

Lotta/Lauri - lojalisti, sulkeva

Historiasta voi puhua niin monilla eri käsitteillä, että ne muuttuvat turhiksi. Siksi ainoastaan ihmisten kokemus asioista on todellista historiaa. Sinua ei kiinnosta se, mitä Toisessa Maailmansodassa tapahtui, vaan se, miten se on koettu. Kohteesi voivat olla siviilit, sotilaat, kauppiat, ylhäisö, tai anarkistit. Sillä ei ole väliä ketkä, vaan sillä, miten tapahtumat koettiin ja miltä ne tuntuivat. Viittaat siksi mieluiten yksilötason kuvauksiin, omaelämäkertoihin ja vastaaviin, etkä edes kavahda dramatisoituja kuvauksia, joita joku muu voisi pitää epähistoriallisina. Koet itse, että jatkat sitä Antiikin ajan historiankirjoituksen perinnettä, jossa kuvitellutkin tarinat ovat hyväksyttävä osa historiaa, jos ne objektiivista totuutta paremmin kuvaavat kertojansa kokemuksia.

Louhi/Lassi - lojalisti, sisällyttävä

Uskot ennen kaikkea autenttisuuteen historian taltioimisen ytimenä. Jokainen todistajanlausunto on väistämättä epäluotettava, joten analysoitaessa suuria kehityslinjoja, sankarimyyttejä tai ruokailutottumuksia, ei voida mennä yksilöiden kokemuksia pitemmälle. Siksi, jotta voidaan ymmärtää valinneita tilanteita, on mentävä yksilöiden havaintojen äärelle - elämäkertoihin, mielipidekirjoitukseen, eduskuntapuheenvuoroihin. Haluat saada kiinni siitä miten tapahtumat nähtiin kunakin ajan-kohtana, koska vain siten voi ymmärtää niiden seurauksia. Täytyy ymmärtää kansan tunteita Maailmansotien välillä, jotta tajuaa, miksi fasismi nousi, tai köyhyyden kokemusta, jotta hahmottaa mistä laman seuraukset todella nousevat.

